

نقدی بر فیلم پنالتی

عشق، جنگ و فوتبال

○ نیره رضایی مطلق

فیلم دارای لایه‌های انسانی و مفاهیم اجتماعی است و به نوعی به مخاطب، اخلاق‌گرایی در ورزش را یادآوری می‌کند. حضور انسان و تلاش او برای بقا و ماندن شاید خط اصلی قصه پنالتی باشد. ضمن اینکه به وضوح می‌توان دید که بیشتر سعی شده به نسل جوان نشان دهد که در طول این هشت سال چه به کشور ما گذشته است و جوانان برای حفظ این مرز و بوم چه کارهایی کردند.

قیاس فوتبال و جنگ به نوعی در این فیلم خوب از کار در آمده است. مسئله جنگ، مسئله مردانگی و مروت بوده و همین مسئله را می‌توان در فوتبال تعمیم داد. و پنالتی به نوعی به مخاطب یادآوری می‌کند که صحنه فوتبال مانند جنگ پر از جوانمردی و مروت است. به همین خاطر می‌توان گفت که پنالتی

کرده‌اند و سبک معماری آلاچیق‌هایشان با فضای صنعتی متروکه آن محل آمیخته شده است. تا اینکه شرکت نفت تصمیم می‌گیرد تلمبه خانه را به موزه

سینمای ایران تجربه ساخت فیلم‌های ورزشی و فوتبال را چندان در کارنامه خود ثبت نکرده است. فیلم‌هایی که یا به ورزش‌های مختلف به طور مستقیم

از لایه‌های انسانی متعدد تشکیل شده است و به نوعی داستان بروز استعدادهاى جوان است که اگر شرایط مساعد باشد توانایی جوانان دیده می‌شود. ایده‌های بصری موجود در کار بسیار خوب در آمده است و تلاش برای بقا و حفظ موقعیت هم به خوبی به تصویر کشیده شده است. اینکه قهرمان شدن در فوتبال مهم نیست بلکه ذات زندگی مهم‌تر است و مردانگی و انسانیت بر همه چیز ترجیح دارد. استفاده از رنگ‌های گرم و فضاهای منطبق بر زندگی جنوبی و مخصوصاً کارکرد رنگ زرد که به علاقه جنوبی‌ها به تیم‌های فوتبال برزیل بر می‌گردد بیشتر خودش را نشان می‌دهد.

«پنالتی» فیلمی است که به خوبی حکایت از شناسنامه کارگردانش دارد فیلمی که ردپای دفاع مقدس در آن دیده می‌شود اما به شکل غیرمستقیم به این مقوله می‌پردازد و حتی نوع دیگری از جنگ را بیان می‌کند در واقع «پنالتی» داستان زندگی نسل امروز است.

تبدیل کند. به همین دلیل اهالی منطقه مجبور به تخلیه خانه‌هایشان می‌شوند. در حالی که بی‌خانمانی تنها فایده این اتفاق است جوانان تصمیم می‌گیرند با یک شرط این اتفاق را به تعویق بیندازند. مسابقه فوتبال میان جوانان ساکن در این تلمبه خانه با تیم صنعت نفت آبادان که در صورت پیروزی آنها، می‌توانند به استخدام صنعت نفت در بیایند.

«پنالتی» را باید یک سینمای خاص و ویژه از نگاه کارگردانی چون شاه حسینی دانست. سینمایی مبتنی بر ادبیات نمایشی که حس و حالش را از نگاه زنانه‌ای وام می‌گیرد. پنالتی با خط اصلی ورزش و موضوع اجتماع شروع می‌شود اما در میانه راه به خوبی می‌توان ردپای آثار باقیمانده از جنگ را در آن دید گویی کارگردان قصد داشته به مانند دو اثر قبلی‌اش («غروب شد بیا» و «شب بخیر فرمانده») به نوعی به دفاع مقدس ادای دین کند.

تکیه کنند و یا به شکل آن در حاشیه توجه کنند. اما دیدن فیلمی که با محور قرار دادن فوتبال و کشاندن آن به عرصه دفاع مقدس سعی دارد به نوعی به هر دو حوزه ادای دین کند حس متفاوتی را برای مخاطب برمی‌انگیزد. پنالتی را باید اولین فیلم مستقل ورزشی در سینمای ایران به حساب آورد که حتی در حوزه دفاع مقدس هم جا می‌گیرد. سومین اثر سینمایی انسیه شاه حسینی در فضایی غیر از پایتخت در آبادان و به قول کارگردان، در مهد فوتبال ایران می‌گذرد. فیلم روایت چند جوان آبادانی عشق فوتبال است که مسابقه‌ای با تیم بزرگ صنعت نفت آبادان ترتیب می‌دهند که نتیجه آن نه تنها برای آنها که برای نزدیکانشان هم حکم سرنوشت را دارد.

در واقع سال‌ها از جنگ می‌گذرد و یک عده از اهالی که از جنگ آواره شده‌اند در تلمبه خانه شرکت نفت ساکن شده‌اند. آنها به مرور زمان آنجا را رو به راه

فیلم دارای لایه‌های انسانی و مفاهیم اجتماعی است و به نوعی به مخاطب، اخلاق‌گرایی در ورزش را یادآوری می‌کند. حضور انسان و تلاش او برای بقا و ماندن شاید خط اصلی قصه پنالتی باشد. ضمن اینکه به وضوح می‌توان دید که بیشتر سعی شده به نسل جوان نشان دهد که در طول این هشت سال چه به کشور ما گذشته است و جوانان برای حفظ این مرز و بوم چه کارهایی کردند

گفت‌وگو با کارگردان فیلم «پنالتی»

قصه‌ای از زندگی

در میان معدود کارگردانان زن سینمای ایران نام انسیه شاه حسینی با دفاع مقدس گره خورده است. هر چند هنوز هم اثر ماندگار «گیلان» اثر رخشان بنی‌اعتماد در این عرصه در صنف کارگردان در اوج قرار دارد اما در فضایی که ساخت آثار جنگی باب میل هر کسی نیست و محدودیت‌ها و مشکلات

بعد دوست داشتیم بازیگران ناآشنایی را برای اثرم انتخاب کنیم. برای همین مدت‌ها می‌نشستم و فوتبال خوزستان را و تیم صنعت نفت با شاهین بوشهر تماشا می‌کردم تا از میان بازیکنان، بازیگری را انتخاب کنم. خوشبختانه مسئولان هم با من همکاری می‌کردند در خوزستان مردم راحت هستند و بسیاری از خانواده‌ها برای دیدن فوتبال فرزندانشان به استادیوم می‌آیند و مشکلی هم نیست. به طوری که من هر بار می‌رفتم استادیوم مشکلی نداشتیم.

شما چطور توانستید ژانر دفاع مقدس را با مسائل اجتماعی تلفیق کنید.

من خیلی به ژانر بندگی عقیده ندارم. به نظرم فیلم‌های دفاع مقدس هم فیلم‌های اجتماعی است. هر چند به تعریف شما به ژانر اجتماعی بر می‌گردد

زمانی که «غروب شد بیا» را می‌ساختم خبرنگاری از من پرسید برنامه بعدی شما چیست؟ و من گفتم که دوست دارم با سه محوریت در سینما فیلم بسازم. عشق، جنگ و فوتبال.

پس می‌خواهید بگویید که «غروب شد بیا» عاشقانه بود «شب بخیر فرمانده» جنگی و پنالتی هم درباره فوتبال.

بله، تقریباً به هر سه محور سرک کشیده‌اند. و ضمن اینکه دوست داشتم خاطرات جنگ را با فوتبال همراه کنم. من قبل از انقلاب فوتبالیست بودم. و بعد که به عنوان خبرنگار به جنگ رفتم حس کردم نمی‌توانم در هیچ کدام از آثارم از این اتفاق دور شوم.

چرا آبادان را انتخاب کردید.

ساخت چنین آثاری چه در مراحل تولید و چه در بازگشت سرمایه راه را برای هر کسی دشوار می‌کند. ساخت فیلمی مرتبط با دفاع مقدس اما با محتوایی اجتماعی ارزش دیگری دارد انسیه شاه حسینی که کارش را با نویسندگی آثاری چون «دل نمک»، «آب را گل نکنیم»، «اوینار»، «مجرع جنگی» شروع کرده است. از آن دست کارگردانان زنی است که بر خلاف مسیر آب شنا می‌کند. او که در زمان جنگ در لباس مردان به عنوان خبرنگار در جبهه‌های جنگ حضور داشته است، امروز با پشت سر گذاشتن ساخت دو اثر سینمایی «غروب شد بیا» و «شب بخیر فرمانده» وارد مرحله جدیدی شده است. «پنالتی» اثری است که از او در این فصل اکران شده است. گفت‌وگوی ما را با او درباره این اثر سینمایی می‌خوانید:

فکر ساخت این اثر از کی به ذهن شما رسید.

ولی نمی‌توانم جنگ را از موضوعات اجتماعی جدا دانست.

در پنالتی سعی کردم آدم‌هایی را که از دل جنگ آمده‌اند و حالا کنار ما در اجتماع هستند را به تصویر بکشم.

شما توجه خاصی هم به جانبازان در این فیلم داشتید.

خیلی‌ها به من انتقاد می‌کنند که چرا بازیگر اصلی‌تان حس مسیح گونه داشت و درد را تحمل می‌کرد. نظر من این است که جانبازان ما همواره در حال تحمل درد هستند. جانبازانی که روزی ۱۷ قرص می‌خورند تا طاقت بیاورند. جنگ تمام شده اما جانبازان هر روز آرزو می‌کنند که کاش رفته بودند آنها تحمل می‌کنند و دم نمی‌زنند. ضمن اینکه بسیاری از جانبازان خوزستانی فوتبالیست بودند و الان هم مدام فوتبال را دنبال می‌کنند.

خوزستان مهد فوتبال ایران است. نفت هم در خوزستان است جنگ هم در خوزستان بود. پس هر سه اینها می‌توانند کنار هم معنی دهند. اگر جنوب بروید می‌بینید که بسیاری از شهدای خوزستان فوتبالیست بودند و من خواستم به نوعی به آنها ادای دین کنم.

پس انگیزه ساخت «پنالتی» از سال‌ها پیش با شما بود.

در یکی از قرارگاه‌های جنوب رزمندگان عصرها با یکدیگر فوتبال بازی می‌کردند و حتی گاهی اسرای جنگی هم به آنها اضافه می‌شدند. تصور من این بود که تلفیق فوتبال و جنگ در سینما می‌تواند جذاب باشد.

نگارش فیلمنامه و انتخاب بازیگران بر چه اساسی بود.

یک سال زمان برد تا فیلمنامه را تکمیل کنم و

در یکی از قرارگاه‌های جنوب رزمندگان عصرها با یکدیگر فوتبال بازی می‌کردند و حتی گاهی اسرای جنگی هم به آنها اضافه می‌شدند. تصور من این بود که تلفیق فوتبال و جنگ در سینما می‌تواند جذاب باشد.